

Büyük Selçuklular: Yeni Bir Devrin Başlangıcı

Cihan Piyadeoğlu

İstanbul, Kronik Kitap, 2020, 368 sayfa, ISBN: 978-605-7635-64-8.

Meltem BABACAN*

Cihan Piyadeoğlu, 1992 yılında başladığı İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümünden 1996 yılında mezun olmuş, aynı yıl Ortaçağ Tarihi Anabilim Dalında yüksek lisans eğitimine başlamıştır. 1999 yılında Prof. Dr. Erdoğan Merçil'in danışmanlığında hazırladığı, "Büyük Selçuklular Döneminde Atabegler" adlı tezini savunarak yüksek lisansını tamamlamıştır. 2002 yılında doktora eğitimi için İstanbul Üniversitesi Tarih Bölümünde görevlendirilen Cihan Piyadeoğlu, 2008 yılında "Büyük Selçuklular Döneminde Horasan (1040-1157)" adlı tezi ile doktor unvanını almıştır.

Aynı yıl tekrar Onsekiz Mart Üniversitesi Tarih Bölümünde araştırma görevlisi olarak bir süre daha görev yaptıktan sonra 2011 yılına İstanbul Medeniyet Üniversitesi Edebiyat Fakültesinde yardımcı doçent doktor olarak göreve başlamıştı. 2012 yılından bu yana aynı bölümde doçent doktor unvanı ile görev yapmaya devam etmektedir.

Yazar, *Büyük Selçuklular: Yeni Bir Devrin Başlangıcı* adlı eserinde Büyük Selçuklu Devleti'nin kuruluşundan yıkılışına kadar her dönemini ele almıştır. Kurucuları dedesi olan Selçuk ile başlayıp Sencer'in ölümüyle sonlanan eser titizlikle ele alınmıştır.

Kitap; "Önsöz", "Selçuklular Hakkında İlk Bilgiler", "Bağımsızlığa Giden Yol, Çağrı Bey'in Merv Merkezli Faaliyetleri", "Musa Yabgu'nun Herat Merkezli Faaliyetleri", "Sultan Tuğrul Bey Dönemi", "Sultan Alp Arslan Dönemi", "Malazgirt Savaşı'na Doğru", "Sultan Melikşah Dönemi", "Sultan Berkıyaruk Dönemi", "Sultan Muhammed Tapar Dönemi", "Sultan Sencer Dönemi" olarak on bir ana

* Lisans Öğrencisi, Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi Tarih Bölümü, İstanbul, meltembabacann@gmail.com

başlık ve alt başlıklardan oluşmaktadır. Eserde son olarak sonsöz, kronoloji, kaynakça ve indeks yer almaktadır.

Yazar kitabı ana başlıkların altında çok fazla alt başlığa ayırmıştır, bu da konuların daha rahat algılanması açısından yararlı olmuştur.

Yazar, Büyük Selçukluların kökeninin nereden geldiğini anlatarak başladığı eserinde kuruluşları, savaşları, ekonomileri, izledikleri siyaset, kültürel ve dinî yapılarını da içine alarak Büyük Selçuklularla ilgili detaylı bilgiler vermiştir. Dönemin kaynaklarında farklılık gösteren olayları belirtmiş, güncel araştırmalarla konuları aydınlatmıştır. Büyük Selçuklu Devleti'nin Osmanlı İmparatorluğu'ndaki yansımalarına da değinmiştir. Kitapta daha çok taht kavgalarına değinilmiş, iç karışıklıklar ön plana çıkmıştır. Bunun yanı sıra Selçuklu sultanlarının hayatları, diğer devletlerle münasebetleri önemli ölçüde ön plana çıkarılmıştır. Malazgirt Savaşı da detaylıca aktarılmış, Sultan Alp Arslan'ın askerlerine yaptığı konuşmaya da yer verilmiştir:

“Askerlerim, bizim sayıca az olmamıza rağmen ben düşmana, minberlerde bizim için ve Müslümanlar için dua edilmekte olan bu saatte düşmana saldırmak istiyorum. Ya amacıma ulaşırsın ya da şehit olarak cennete giderim. Sizlerden benim arkamdan gelmek isteyenler gelsinler, istemeyenler ise geri dönüp gidebilirler. Şimdi burada ne emreden bir sultan ne de emir alan bir asker vardır. Bugün, burada ben de sizlerden biriyim ve sizinle birlikte savaşacağım. Beni izleyen ve canımı Yüce Allah'a adayan kimse cennete gideceği gibi ganimete de sahip olacaktır. Benden uzaklaşıp gidenler ise ateşte yanacak ve kötülöklere uğrayacaktır.”

Yazar, Sultan Melikşah'ın 38 yaşında zehirlenerek ölmesinin ardındaki iddiaları da oldukça detaylı bir biçimde aktarmış, farklı görüşleri de sunmuştur. Selçuklu Devleti'nin 117 yıllık kısa ömürlü bir devlet olduğu görüşlerine katılmadığını ise şu sözlerle belirtmiştir: *“Selçuklular bağımsız organizasyonlar gibi görünse de Selçuk'un Cend'e geliş tarihi olan 961'den Türkiye Selçuklarının yıkılış tarihi, yani 1308 yılına kadar etkisi devam eden bir devlettir. Bu etki her alanda kendini hissettirmiş, hatta hissettirmekle kalmayarak kalıcı olmuştur.”* Yazar, çalışmasında sadece Büyük Selçuklu tarihini ele almış olsa da diğer Selçuklu devletlerine de münasebetler sebebiyle değinmiştir. Her bir konuyu ayrı alt başlıklar altında incelemesi kitabı daha düzenli ve anlaşılır kılmıştır.

Yazar konuyu bir bütünlük içinde anlatmayı başarmıştır. Birinci bölüme başlamadan önce Selçuklu hanedanının soyağacını eklemiş, bu da Selçuklu tarihi hakkında hiçbir bilgiye sahip olmayan bir okuyucu için faydalı olmuştur. Eser 368 sayfadan oluşmaktadır. Yazar her bölümü titizlikle ele almıştır. Bölümler akıcı ve açıklayıcı bir şekilde aktarılmış, yazılar iyi organize edilmiş ve sade bir dil kullanılmıştır. Akademik düzeyde araştırma yapacaklar için iyi bir kaynak olmasının yanı sıra konuyla yeni ilgilenmeye başlayanlar için de oldukça açıklayıcı bir kitaptır. Eserde eleştirilebilecek noktalara, dipnot verilmemesi örnek gösterilebilir. Yazar ön söz kısmında, özellikle dipnot kullanmadığını, açıklamaları metin içinde verdiğini belirtse de dipnotlar eseri daha düzenli kılabilirdi. Kitabın sonuna eklenmiş dört harita, on altı görsel bulunmaktadır. Yazar, kitapta 172 kaynaktan faydalanmıştır. Bunlar arasında Batılı, yabancı dilde kaynaklar ve birincil kaynaklar bulunmaktadır. Bu durum konuyla ilgili ciddi bir araştırma yapıldığını gösterir. Kaynakça yazar adına göre, alfabetik bir liste olarak verilmiştir. Kaynakçada imla ya da tarih

hatasına rastlanmamış, künye bilgileri doğru ve tutarlı yazılmıştır.

Büyük Selçuklu Devleti hakkında oldukça detaylı ve önemli bilgiler veren eser, dönemin şartlarını çok iyi bir şekilde izah etmiştir. Selçuklu dönemiyle ilgili akademik çalışma yapacaklar için yeterli bir kaynak olacağını düşünmüyorum fakat ilk etapta, konuyu anlamak ve kavramak için oldukça faydalı olacaktır. Öte yandan konuyla ilgili daha önce araştırma yapmamış herhangi biri için de oldukça bilgilendirici bir başlangıç eseri olacaktır, yani her seviyedeki okuyucu için uygundur denilebilir. Özellikle başta verilen kronoloji, yeni başlayan okuyucuların akışı takip edebilmesi için faydalı olacaktır. Genel olarak kitap Büyük Selçuklu Devleti'nin yapısı hakkında sorulan pek çok soruya cevap verebilecek nitelikte önemli bir eserdir.